
A végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránt indított perek kialakulása és hatályos szabályozása Balogh Boglárka*

Tanulmányomban a végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti perek kialakulását mutatom be az 1800-as évektől kezdve egészen napjainkig. Bírósági titkárként munkám során rendszeresen találkozom olyan végrehajtás megszüntetésére irányuló kérelmekkel, amelyek arra engednek következtetni, hogy a kérelmet előterjesztők nincsenek tisztában azzal, hogy mikor is van helye a végrehajtási eljárásnak nemperes és peres eljárásban történő megszüntetésének. Tanulmányomban a nemperes és a peres eljárásban történő megszüntetés (korlátozás) elhatárolására fektetek nagyobb hangsúlyt, segítve ezzel annak megértését.

Kulcsszavak: bírósági végrehajtás, végrehajtási jog, a végrehajtás megszüntetése és korlátozása, végrehajtási perek

The development and current regulations on actions for termination or limitation of enforcement

In this essay, I would like to present the development of procedures for the termination and limitation of enforcement, from the 1800s to the present day. In my work as a clerk of court, I regularly come across applications for a termination of enforcement, which suggest, that the applicants are not aware of when it is appropriate to terminate enforcement proceedings in non-litigation and litigation. In my study, I try to put more emphasis on the distinction between the termination (or limitation) of enforcement in non-litigation and legal proceedings, in order to help the understanding of this enforcement action.

Keywords: judicial enforcement, enforcement law, termination or limitation of enforcement procedure, enforcement actions

<https://doi.org/10.32980/MJSz.2023.2.162>

Bevezetés

A végrehajtási perek a végrehajtási eljárás során bekövetkezett jogsérelmek orvoslását biztosítják, amelyekben a vita tárgya olyan polgári eljárásjogi vagy anyagi jogi kérdés, amely a nemperes eljárás kereteit meghaladja, így ezen perekben egy magasabb „jogi fórum” (a bíró) a felek személyes meghallgatása és a bizonyítási eljárás lefolytatása után kontradiktórius eljárás

* Bírósági titkár, Mátészalkai Járásbíróság.

keretein belül bírálja el a jogvitát. Ebből következik, hogy a végrehajtási pereket nem lehet nemperes eljárásban érdemben eldönteni annak ellenére sem, hogy szorosan kapcsolódnak a végrehajtáshoz, hiszen nem képezik a végrehajtási eljárás részét és jellegüknél fogva a végrehajtástól elkülönülnek.¹

Meglátásom szerint a végrehajtási perek közül kiemelkedő jelentőséggel bírnak a végrehajtás megszüntetésére és korlátozására irányuló peres eljárások, annak okán, hogy a gyakorlatban relatíve sokszor előfordulhatnak olyan esetkörök, amikor a végrehajtás tárgyát képező követelést illetően véleménykülönbség üti fel a fejét az adós és a végrehajtást kérő között. Azonban fontos kiemelni, hogy a végrehajtás megszüntetése (korlátozása) iránt elsősorban végrehajtási nemperes eljárás keretei között szükséges intézkedni, és amennyiben ez nem vezet eredményre, ekkor kerülhet sor a keresetlevél előterjesztésére.

A végrehajtás megszüntetése és korlátozása kapcsán rendkívül keskeny határ választja el egymástól a nemperes és a peres eljárásban történő döntéshozatal, így egy jogban nem jártas, jogi képviselővel nem rendelkező adós számára problémát okozhat annak megítélése, mely eljárásban tudja igényét érvényesíteni. Történhet ez amiatt, hogy mindkét eljárás lefolytatására a bíróság jogosult – ugyanakkor fontos szem előtt tartani, hogy míg a végrehajtási nemperes eljárásban rendszerint bírósági titkár jár el, addig a peres eljárás során – a bizonyítási eljárás lefolytatása végett – a perbíróság hatáskörébe tartozik a felek közötti jogvita eldöntése. Ám, hogy pontosan milyen szabályok vonatkoznak a végrehajtás megszüntetésének (korlátozásának) nemperes és peres szakaszára, és mely korábbi törvényeink gyakoroltak jelentős hatást a hatályos magyar joganyag létrejöttére, a következőkben kívánom bemutatni.

1. A végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti per történeti gyökerei

1.1. Végrehajtási perek az 1800-as években. A bírósági végrehajtási eljárás napjainkban ismert formájának és szabályanyagának kialakulása a XIX. század első felére tehető. Ekkor lépett ugyanis hatályba a váltó-törvénykönyvről szóló *1840. évi XV. törvénycikk*, amely a váltó-törvényszék előtti ügyekben irányadó végrehajtási szabályokat igyekezett rendezni. Sándorfy Kamill e jogszabályt „*magas színvonalú kodifikációs alkotás*ként² értékelte, amely megállapítás véleményem szerint helytálló, hiszen többek között külön rendelkezett a kielégítési és biztosítási végrehajtásról, az adós ingó vagyontárgyainak árverésen történő értékesítéséről, valamint ismerte és átfogóan szabályozta a végrehajtási igényperre vonatkozó joganyagot is – azonban a végrehajtás megszüntetése és korlátozása e törvénycikkben nem került megemlítésre.

¹ Sebő Ildikó: A végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti perek szabályozása a régi és az új Eljárásjogi Kódex alapján, *Eljárásjogi Szemle*, 2018/1, 36. o.

² Sándorfy Kamill: *Törvényalkotásunk hőskora: az 1825-1848. évi reformkorszak törvényeinek története*, Szerzői kiadás, Budapest, 1936, 112. o.

A szabályozás törvényi rangra történő emeléséig egészen 1868-ig kellett várni, amikor is hatályba lépett a polgári törvénykezési rendtartás tárgyában született *1868. évi LIV. törvénycikk*. E jogszabály első ízben rendelkezett átfogóan szabályozni a magyar polgári perjog egészét – illetve egyetemleges jellege révén a végrehajtási jogot érintő szabályozásnak is külön fejezetet szentelt. Az 1868. évi törvénycikk 374. §-a alapján, ha az adós „*oly okiratnak van birtokában, mely által bebizonyíthatja, hogy a végrehajtási jog az ítélet vagy egyesség után felmerült tények folytán egészben vagy részben elenyészett*”, a foglalástól számított három munkanap áll a rendelkezésére, hogy a végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránt folyamodjon. Megállapítható tehát, hogy e bekezdés a hatályos Vht. 41. §-ában meghatározott, előzetesen lefolytatandó eljárás előzményeként szolgál, ugyanakkor az 1868-as Pp. csupán a végrehajtási jog elévülését határozta meg, mint perindítási feltételt, valamint a nyitva álló határidő is csekélyebb, korlátozottabb volt. A törvénycikk értelmében a marasztalt fél végrehajtás megszüntetése (korlátozása) iránti kérelmét kereset formájában kellett átnyújtania a bírósági küldöttnek (akik ebben az időszakban nem minősültek bírósági végrehajtóknak), a küldött pedig köteles volt azt haladéktalanul bemutatni a végrehajtást elrendelő bíróságnak – vagyis az eljárás lefolytatására már a XIX. század közepe tájékán is az elrendelő bíróság rendelkezett hatáskörrel. A bíróság a keresetet sommás úton vagy külön jegyzőkönyvben tárgyalta, majd végzésben döntötte el – a törvénycikk ezen végzéssel szemben mindenféle perorvoslat lehetőségét kizárta.³ Fontos kiemelni, hogy az 1868-as Pp. rendkívül előremutató szemlélettel úgy rendelkezett, miszerint a végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránt benyújtott kereset halasztó hatállyal bír a végrehajtásra nézve, de csupán a keresettel megtámadott része tekintetében.⁴ Továbbá, a törvénycikkben rögzítésre került, hogy amennyiben a fél a végrehajtás megszüntetését (korlátozását) „*hamis ürügy alatt vagy valótlan körülmény előadása által eszközölte ki*”, köteles megtéríteni az okozott kárt és az ebből fakadó költségeket.⁵

Mindent összevetve, a végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránt indított per kapcsán az 1868-as törvénycikk nagy előrelépést jelentett a végrehajtási perek törvényi szintre emelésében. Azonban hatálybalépését követően újból terítékre került a polgári perrendtartás, és ezzel együtt a bírósági végrehajtás reformja is. A jogalkotói szemléleteket tekintve a végrehajtást lefedő szabályanyag tárgyában rendkívüli kettősség alakult ki: míg bizonyos jogtudósok mellett foglaltak állást, hogy a perjogi kódexnek a végrehajtási eljárás szabályait is tartalmaznia kell, addig mások az előző nézőponttal ellentétben úgy érveltek, hogy a bírósági végrehajtás szabályozására önálló, külön törvényben kerüljön sor. Mindezeket jól példázza az 1868-as Pp. hatálybalépését követő, a törvényt módosítani kívánó javaslatok eltérő jellege: az 1874-es törvénytervezet a perjogi kódex átdolgozása gyanánt egységes jogszabályban kívánta rendezni mind a polgári peres, mind a végrehajtási eljárást felölelő joganyagot – mégsem került az országgyűlés plénuma elé.⁶ 1878-ban a

³ 1868. évi LIV. törvénycikk a polgári törvénykezési rendtartás tárgyában, 374. §

⁴ 1868. évi LIV. törvénycikk a polgári törvénykezési rendtartás tárgyában, 375. §

⁵ 1868. évi LIV. törvénycikk a polgári törvénykezési rendtartás tárgyában, 376. §

⁶ Vida István: *A bírósági végrehajtás*, KJK, Budapest, 1978, 81-82. o.

végrehajtási eljárást érintő rendelkezések már külön jogszabályban szerepeltek, azonban 1879-ben újból egy egységes, polgári peres eljárást és bírósági végrehajtást is magába foglaló törvényjavaslat készült, amely két részét később újból elválasztották egymástól annak okán, hogy a peres eljárás csak kisebb módosításra szorul, míg a végrehajtást gyökeresen át kell alakítani.⁷ Ezen utóbbi törvénytervezet eredményeként a polgári eljárásjog és a végrehajtási jog fejlődése a XIX. század utolsó évtizedeiben végérvényesen elvált egymástól,⁸ így önálló törvényi formában született meg a végrehajtási eljárásról szóló *1881. évi LX. törvénycikk*. E kódexhez képest csak jóval később, csupán 1913-ban lépett hatályba a Plósz Sándor nevéhez fűződő 1911. évi I. törvénycikk, amely a polgári perrendtartást szabályozta – immár a végrehajtási eljárásra vonatkozó rendelkezések nélkül.

Az 1881-es Vht. az előző jogszabályokban lefektetett rendszerekhez képest egy átfogóbb, alaposabb és részletesebb jogalkotói szándékot testesített meg⁹ – történt ez véleményem szerint egyrészt amiatt, hogy a társadalmi- és életviszonyok folyamatos változásával a jogszabályi környezetnek is lépést kellett tartania, másrészt a külön törvényben történő, egységes szabályozás szintén magyarázatként szolgál.

Úgy vélem, hogy a végrehajtási pereket illetően az 1881-es törvénycikk volt az, amely előírta a napjainkban is hatályos szabályozást – kiváltképp igaz ez a meglátás a végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti perek kapcsán. Hiszen a végrehajtási törvény 30. §-a alapján, amennyiben a végrehajtási jog részben „elenyészett”, a végrehajtás korlátozása, ha egészben, a végrehajtás megszüntetése, valamint, amennyiben a teljesítésre nézve a végrehajtást kérő időhaladékat adott az adósnak, a végrehajtás felfüggesztése iránt keresettel lehetett élni. Az 1881-es Vht. határozottan állást foglalt amellett, hogy perindításnak csak bírói határozatok, perbeli egyezségek, illetve közjegyzői okiratok alapján elrendelt végrehajtási eljárások esetében van helye, illetve e három esetkör tekintetében további feltételeket is rögzített. Mindezek alapján, ha a kérelem a) olyan ténykörülmenyen alapul, amely a határozat meghozatalát megelőző peres eljárás befejezése után merült fel, és a végrehajtás bírói határozaton alapul, b) ha a végrehajtás perbeli egyezségen alapul, olyan ténykörülmeny esetében, ami az egyezség megkötését követően következett be, illetve c), olyan tényeken nyugszik, melyek a végrehajtást elrendelő végzés kézbesítése után merültek fel, vagy ezek nem érvényesíthetők a királyi közjegyzőkről szóló törvényben szabályozott kifogás¹⁰ útján, perindításra kerülhet sor. Imling Konrád e tekintetben úgy fogalmaz, hogy „*a végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti keresetnek oly ténykörülmenyek alapján van helye, melyek a kötelezettség átváltoztatására vagy megszüntetésére*

⁷ Vida István: i.m. 82. o.

⁸ Kengyel Miklós: *Magyar polgári eljárásjog*, Osiris, Budapest, 2013, 369. o.

⁹ Pataki János István: Gondolatok a bírósági végrehajtás rendszeréről, *Jogelméleti Szemle*, 2013/1, 129. o.

¹⁰ Lásd: 1874. évi XXXV. törvénycikk a királyi közjegyzőkről, 113. §

alkalmasak, tehát például egység, beszámítás, lemondás vagy elévülés alapján".¹¹ Tekintettel arra, hogy az 1881-es Vht.-ben lefektetett, perindításra alapot adó esetkörök számos tekintetben hasonlóságot mutatnak a hatályos rendelkezésekkel, a törvénycikk feltételrendszere kiváló kiindulópontként szolgált a pertípus későbbi szabályozásához.

A jogszabály rögzítette, hogy a végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti kereset csak akkor bírt halasztó hatállyal a végrehajtás lefolytatására nézve, amennyiben az eredetiben bemutatott közokirattal vagy teljes bizonyító erejű magánokirattal bizonyított tényen alapul, *„.....s egyszersmind vagy a végrehajtás foganatosításától, illetőleg a végrehajtási jog telekkönyvi bejegyzését tudató végzés kézbesítésétől számított 3 nap alatt, – avagy ha a végrehajtási jog későbbi tény folytán szűnt meg, az ezen tény felmerülte után foganatosított további végrehajtási eljárás befejezésétől, – illetőleg a bíróság vagy a kiküldött által hozott végzésnek kézbesítésétől számított 3 nap alatt adatik be.*”¹² Tehát a halasztó hatály elrendelésének két fontos feltétele volt: egyrészt, az okirat eredeti valójában történő bemutatása, másrészt a három napos határidő betartása. A 31. § azt is deklarálta, hogy a halasztó hatály kérdésében a bíróság a tárgyalást elrendelő végzésében volt köteles határozni, a kereset alapjául szolgáló okirat eredeti formában a bíróságnál maradt. Továbbá újdonságként vezette be, hogy a halasztó hatály engedélyezése iránti kérelem nyilvánvalóan alaptalan előterjesztéséért a fél 500 forintos terjedő pénzbírsággal sújtható.

1.2. Napjaink szabályozásának mérföldkövei: avagy visszatérés a Pp.-hez.

Bár az 1881-es Vht. a maga korában igencsak fejlett jogszabálynak számított, és több, mint hatvan éven keresztül megfelelt a jogbiztonság követelményeinek, utóéletét sajátos kettősség jellemezte. Jóllehet a törvény formálisan 1955-ig hatályban maradt, az érvényességét azonban már a háború befejezése után elveszítette, mivel számos olyan törvény született, amely a végrehajtás lehetőségét, foganatosítását korlátozta vagy kizárta, így a bírósági végrehajtás egyre kevesebb szerephez jutott.¹³ A törvénycikket végül az *1955. évi 21. törvényerejű rendelet* váltotta fel, amely számos olyan rendelkezést lefektetett, amelyek mindmáig meghatározzák a hazánkban irányadó végrehajtási szabályokat.

Az 1955. évi Vht. 41. §-a ugyanazon passzusban szabályozta a végrehajtás megszüntetése és korlátozása kapcsán lefolytatandó nemperes eljárásra irányadó rendelkezéseket, és amennyiben erre nem volt lehetőség, a perindításra vonatkozó joganyagot. Ezen törvény választotta ketté első ízben a megszüntetési és korlátozási pereket arra figyelemmel, hogy a végrehajtást végrehajtási lappal vagy végrehajtási záradékkal, illetve a velük egy tekintet alá eső végrehajtható okirat alapján rendelték el, és a perindítási feltételeket is a végrehajtható okirat meghatározott formájához kötötte. Új kritériumot irányzott elő a végrehajtási záradékkal ellátott okirat alapján történő végrehajtás esetében, hiszen a 42. § b) pontjában lehetővé tette a

¹¹ Imling Konrád: *A végrehajtási törvény (1881. évi LX. törvénycikk) magyarázata*, Franklin Társulat, Budapest, 1884, 48. o.

¹² 1881. évi LX. törvénycikk a végrehajtási eljárásról, 31. §

¹³ Kengyel Miklós: i.m. 370. o.

perindítást abban az esetben is, ha az okiratban foglalt követelés érvényesen nem jött létre. Azonban a per további menetére nézve nem tartalmazott további szabályozást.

Az 1955. évi végrehajtási törvény egységesen igyekezett rendezni a bírósági végrehajtásra vonatkozó joganyagot, azonban a megalkotását követő évtizedek alatt túlhaladottá vált, és felmerült az igény a szabályozás korszerűsítésére. A modernizáció fő célja abban állt, hogy egyrészt a bírósági végrehajtás szabályait összhangba hozza a jelentősen továbbfejlődött társadalmi-gazdasági viszonyokkal és az új, magas szintű jogszabályokkal, másrészt az eljárást egyszerűbbé, gyorsabbá, eredményesebbé tegye, és ezzel az igazságszolgáltatás hatékonyságát fokozza.¹⁴ Mindezekre tekintettel 1980. január 1-jén a jogszabály helyébe az *1979. évi 18. törvényerejű rendelet* lépett, amely a végrehajtás megszüntetése és korlátozása terén megtartotta az 1955-ös Vht.-ban előírányzott szabályozást – ennek indoka abban rejlik, hogy a jogalkotó úgy látta, a szóban forgó pertípust érintő rendelkezések jól működnek a gyakorlatban, módosításuk nem szükségszerű.¹⁵

Az 1800-as években kimunkált rendszerhez képest a végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti perek kapcsán a legnagyobb változást az *1994. évi LIII. törvény* (a továbbiakban: Vht.) megalkotása hozta. Hiszen a jelenleg is hatályos végrehajtási jogszabályunk hatálybaléptetésével összefüggésben hozott 1994. évi LII. törvény kiemelte a végrehajtási pereket a Vht. szabályozása alól, és újonnan – immáron végérvényesen – a polgári perrendtartásról szóló *1952. évi III. törvény* különleges eljárásokra vonatkozó rendelkezései között rögzítette. Ez értelemszerűen együtt járt a végrehajtás megszüntetése (korlátozása) kapcsán indult nemperes és peres eljárásokra vonatkozó joganyag elválasztásával, hiszen a nemperes eljárásra irányadó szabályozás továbbra is a Vht.-ben nyert elhelyezést.

Az 1952-es Pp.-be beiktatott, „Végrehajtási perek” elnevezést viselő XXV. Fejezete a 366-370/A. §-aiban ejtett szót a végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránt indított perekről. A joganyag alapkonceptiója nem változott: a perjogi kódex az 1955-ös és az 1979-es Vht.-ben alkalmazott rendelkezéseket vette át, azonban a szabályozás később, a 2000-es évek elején kiegészítésre került. A 370/A. § alapján a végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti perekben többek között megjelent a bíróság soron kívüli eljárása, a tárgyalási időközre, bizonyításra, megjelenési kötelezettség elmulasztására irányadó szabályozás is, amelyek közül sok hatályos kódexünkben szintén megtalálható.¹⁶

Meglátásom szerint a legnagyobb eltérés a két jogszabály között abban áll, hogy az 1952-es törvény kimondottan nem követeli meg általános perindítási feltételként egy, a pert megelőző eljárás lefolytatását. Az új eljárásjogi törvényünkig nem volt

¹⁴ Miniszteri Indokolás az 1979. évi 18. törvényerejű renDELETEhez – Általános indokolás

¹⁵ Miniszteri Indokolás az 1979. évi 18. törvényerejű renDELETEhez – Részletes indokolás a 30-48. §-okhoz

¹⁶ Az 1952-es Pp. szabályozásáról lásd bővebben: Wopera Zsuzsa (szerk.): *Kommentár a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvényhez*, Wolters Kluwer Kiadó, 2015. 368. § - 370/A. §-okhoz fűzött magyarázat; Petrik Ferenc: *Végrehajtási perek*, in: *Polgári eljárásjog I-IV. – 1952. évi III. törvény – Kommentár a gyakorlat számára* (szerk.: Petrik Ferenc), 368. § - 370/A. §-okhoz fűzött magyarázat; továbbá Mocsár Attila Zsolt: *Jogértelmezési nehézségek és bizonytalanságok a szélesebb körű végrehajtás megszüntetési perben*, *Közjegyzők Közlönye*, 2015/4, 25-32. o.

egységes annak a kérdésnek a megítélése, hogy a Vht. 41. § illetve 56. §-a szerinti eljárás előfeltétele-e a végrehajtás megszüntetése (korlátozása) iránti pernek. Volt olyan álláspont, amely szerint amennyiben a Vht. 41. §-ában illetve az 56. §-ában foglalt szabály alkalmazhatónak tűnik, de a felperes keresetlevele erre vonatkozó adatot nem tartalmaz, úgy a bíróságnak e körben hiánypótlásra kell felhívnia a felperest.¹⁷ Ha a felperes – nyilatkozata szerint – a végrehajtási eljárásban meg sem kísérelte a végrehajtás megszüntetését (korlátozását), úgy a keresetlevélnek az 1952-es Pp. 130. § (1) bekezdés f) pontja alapján – a per időelőttiségére hivatkozással történő – elutasításának volt helye. Ennek az álláspontnak a képviselői szerint a fentiekre figyelemmel mind a keresetlevélben utalni kellett arra, hogy a Vht. 41. és 56. §-ainak alkalmazására nem volt lehetőség, mind a bírósági határozat indokolásában ki kellett ezt emelni.¹⁸

A polgári eljárásjog, valamint a végrehajtási jog fejlődési ívét vizsgálva összességében megállapítható, hogy e két jogterület az idők folyamán hol együtt haladt, hol pedig egymástól teljesen elkülönült – így a végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti pereket érintő rendelkezések jogszabályi megjelenése is folytonos változást mutatott. A végrehajtást érintő pertípusok változékony, a polgári perrendtartásban, illetve a végrehajtási törvényben történő rögzítése következetlenné tette a XIX. század végét és már-már az egész XX. századot jellemző szabályozást,¹⁹ amelyet csupán a Vht. 1994. szeptember 1-jén történő hatálybalépése oldott fel. Ezáltal napjainkig rendezve a végrehajtási perek perjogi kódexben történő elhelyezését és polgári eljárásjogban betöltött szerepét.

2. A végrehajtás megszüntetése, korlátozása a Vht. alapján

Amennyiben az adós az ellene elrendelt bírósági végrehajtást sérelmesnek tartja, elsősorban a bírósági végrehajtás keretében, a bírósági végrehajtásról szóló törvény szabályai szerint, azaz nemperes eljárás során érheti el a végrehajtás megszüntetését, illetőleg korlátozását.²⁰ Hiszen számos olyan körülmény merülhet fel, ami miatt a már elrendelt, sőt, esetleg foganatosítás alatt álló követelés mégsem hajtható végre.²¹ Mivel a kért cselekményt elsősorban a végrehajtási eljárás során kell elvégezni, a Vht.-ben lefektetett szabályokra tekintettel lefolytatott nemperes eljárás a perindítás általános feltételét képezi.

¹⁷ Wellmann György – Török Judit: *Emlékeztető A Civilisztikai Kollégiumvezetők 2014. május 21–23. napjain tartott Országos Tanácskozásáról*, Kúriai Döntések, Bírósági Határozatok 2014/9, 984–988. o.

¹⁸ Vida István: *Végrehajtási perek*, in: *A polgári perrendtartás magyarázata, 2. kötet* (szerk.: Németh János), KJK, Budapest, 1999, 1555. o.

¹⁹ Lásd bővebben: Vida István: *Végrehajtási perek*, in: *Nagykommentár a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvényhez* (szerk.: Németh János – Kiss Daisy), 365. §-hoz fűzött magyarázat

²⁰ Gyovai Márk: *Végrehajtási perek*, in: *Kommentár a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényhez* (szerk.: Wopera Zsuzsa), Magyar Közlöny, Budapest, 2017, 849. o. [a továbbiakban: Gyovai Márk (2017)]

²¹ Udvary Sándor: *A végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti per*, in: *Polgári eljárásjog II.* (szerk.: Nagy Adrienn – Wopera Zsuzsa), Wolters Kluwer, Budapest, 2022, 230. o.

2.1. A követelés csökkenésének, megszűnésének bejelentése. A gyakorlat egyik sokszor előforduló esetköre a követelés csökkenéséről, megszűnéséről való tudomásszerzés. A Vht. 41. § (1) bekezdése szerint, ha az adós okirattal valószínűsítette, hogy a végrehajtandó követelés alaptalan, azt már teljesítették, vagy egyébként megszűnt, vagy arra hivatkozik, hogy a követelés, illetve a végrehajtási jog elévült, a végrehajtó a bizonyítékra utalva felhívja a végrehajtást kérőt, hogy 15 napon belül nyilatkozzon a követelés fennállásáról, egyúttal az adóstól felvett összegből a szükséges összegeket²² fizesse be a megfelelő számlára, illetve fizesse meg a végrehajtónak. A végrehajtást kérőt figyelmeztetni kell a költségfizetési kötelezettség elmulasztásából fakadó jogkövetkezményekre is.²³ Amennyiben a végrehajtást kérő nem ismeri el az adós állítását, a Vht. 41. § (5) bekezdése és a polgári perrendtartásról szóló *2016. évi CXXX. törvény* (a továbbiakban: Pp.) 529. §-a alapján pert indíthat, míg a végrehajtást kérő elismerése esetén az adós nem kényszerül a költséggel és idővel járó végrehajtási per indítására.²⁴

2.2. A végrehajtás megszüntetése és korlátozása nemperes eljárásban. A végrehajtás megszüntetése és korlátozása felől – törvényi feltételek megléte esetében – elsődlegesen nemperes eljárás során kell döntenet. A Vht. 55. §-a a foganatosító bíróság általi, míg az 56. §-a az elrendelő bíróság általi végrehajtás megszüntetését, korlátozását szabályozza.

A törvény alapján a végrehajtást foganatosító bíróság nemperes eljárás keretei között köteles megszüntetni vagy korlátozni a végrehajtást, ha a végrehajtást kérő ezt kívánta, és ez másnak a jogát nem sérti. A bíróságnak nincs mérlegelési lehetősége. Ugyanez az eljárás, ha külön törvény így rendelkezik, például a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló *1991. évi XLIX. törvény* (a továbbiakban: Cstv.) 38. § (1) bekezdése, mely alapján a felszámolás kezdő időpontjában folyamatban lévő végrehajtási eljárásokat a végrehajtást foganatosító bíróságnak haladéktalanul meg kell szüntetnie, ha a végrehajtási eljárás érint olyan vagyontárgyat, amely a felszámolási vagyon körébe tartozik.²⁵ A végrehajtó ilyen esetekben további intézkedést nem tehet, a végrehajtási ügyet ügyviteli szempontból az *1/2002. (I. 17.) IM rendelet* (a továbbiakban: Vűsz.) 33. § c) pontja²⁶ alapján befejezi és irattárba helyezi. Ha a végrehajtás a végrehajtást kérő kérelmére

²² A Vht. 34. § (5) bekezdésének értelmében, ha az adós a végrehajtási eljárás során a végrehajtást kérőnek fizette meg a követelés összegét, a végrehajtást kérő köteles a végrehajtási költségek kielégítéséről is gondoskodni. Ennek keretében a meg nem fizetett illetéket és az állam által előlegezett költséget, valamint a tanú díja fejében járó költségátalányt köteles befizetni a megfelelő számlára, a végrehajtás foganatosításáért az önálló bírósági végrehajtót megillető összeget pedig köteles a végrehajtó elszámolási számlájára befizetni, illetőleg nyugta ellenében a végrehajtónak átadni.

²³ Amennyiben a végrehajtást kérő elmulasztja megfizetni a Vht. 34. § (5) bekezdésében meghatározott összegeket, a végrehajtási költségek kielégítéséért az adós és a végrehajtást kérő egyetemlegesen felel.

²⁴ Martonovics Bernadett: A végrehajtás foganatosításának közös szabályai, in: *Nagykommentár a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvényhez* (szerk.: Lukács Tamás – Martonovics Bernadett – Schadl György), Wolters Kluwer Kiadó, Bp. 2021. a 41. §-hoz fűzött magyarázat

²⁵ Martonovics Bernadett: i.m. 55. §-hoz fűzött magyarázat

²⁶ A Vűsz. 33. § alapján befejezett a végrehajtási ügy (érdemi befejezés), ha c) a bíróság a végrehajtást megszüntette.

megszűnt, ugyanerre a követelésre nézve nincs helye újabb végrehajtható okirat kiállításának – ugyanez igaz minden végrehajtás érdemi befejezésére.²⁷

Tekintettel arra, hogy a végrehajtást kérő az ügy ura, a rendelkezési jogából adódóan kérheti a végrehajtási eljárás megszüntetését vagy korlátozását, amelyhez a törvény két feltételt határoz meg: a) másnak a jogát nem sértheti, illetve b) a végrehajtás költségeinek meg kell térülnie. Abban az esetben, ha a végrehajtást kérő a végrehajtás megszüntetését vagy korlátozását arra tekintettel kéri a végrehajtótól, hogy a követelése csökkent, megszűnt vagy elengedésre került, ezt szükséges bejelentenie a végrehajtónak. Amennyiben a végrehajtást kérő a bejelentést elmulasztja, azonban az adós tájékoztatja a végrehajtót a teljesítésről, és az állítását okirattal is alátámasztja, a végrehajtó arról a végrehajtást kérőt megnyilatkoztatja, és egyúttal felhívja a megfizetendő végrehajtási költségek teljesítésére. Ha a végrehajtást kérő az adós állítását elismeri, és a felhívásban megjelölt összegeket megfizeti, a végrehajtási eljárás befejeződik.²⁸ Amennyiben a végrehajtást kérő kéri a fentiek szerint a végrehajtás megszüntetését, azonban a végrehajtás költségei nem térültek meg, a törvény értelmében a végrehajtás megszüntetésére nem kerülhet sor. Ilyenkor az eljárás tovább folyik, ekkor már azonban csak a végrehajtás költségeinek a behajtása iránt, a bíróság végrehajtást kérőt kötelező végzése alapján. Ugyanakkor, ha a végrehajtást kérő a végrehajtás megszüntetését, korlátozását nem az adós állításával egyező mértékben kérte a foganatosító bíróságnál, az adós végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránti pert indíthat, tekintettel arra, hogy ezt az igényét fellebbezéssel a nemperes eljárás keretei között nem érvényesítheti.²⁹

A törvény alapján a végrehajtást elrendelő bíróság nemperes eljárásban végzéssel megszünteti vagy korlátozza a végrehajtást, és rendelkezik a végrehajtási költségek viseléséről, ha közokirat alapján megállapította, hogy a végrehajtandó határozatot jogerős vagy véglegessé vált határozat hatályon kívül helyezte, megváltoztatta, illetve a végrehajtandó határozat hatályát veszítette, vagy jogerős bírósági határozat alapján megállapította, hogy a végrehajtási záradékkal ellátott okiratba foglalt végrehajtani kívánt követelés vagy az annak alapjául szolgáló jogviszony egészben vagy részben érvényesen nem jött létre. A Vht. 56. § (1) bekezdés b) pontja alapján a végrehajtást elrendelő bíróság a végrehajtást megszünteti vagy korlátozza, ha jogerős bírósági határozat alapján megállapította, hogy a végrehajtási záradékkal ellátott okiratba foglalt végrehajtani kívánt követelés vagy az annak alapjául szolgáló jogviszony egészben vagy részben érvényesen nem jött létre. Azt, hogy a végrehajtási záradékkal ellátott okiratba foglalt követelés vagy az annak alapjául szolgáló jogviszony egészben vagy részben érvényesen létrejött-e, a bíróság peres eljárásban, a Pp. rendelkezései alapján állapítja meg, tehát ha ez a jogerős bírósági határozat az adós rendelkezésére áll, a végrehajtás nemperes eljárás keretei között megszüntethető, ellenkező esetben peres eljárás kezdeményezése szükséges jogerős bírósági határozat születéséhez.

²⁷ Lásd bővebben: Gyovai Márk: Gondolatok a végrehajtás megszüntetésének nemperes formájáról, *Miskolci Jogi Szemle*, 2015/2, 141-143. o.

²⁸ Lásd: Vht. 41. §

²⁹ Martonovics Bernadett: i.m. 56. §-hoz fűzött magyarázat

2.3. A perindítás általános feltételének hiánya. A hatályos szabályozás szerint a jogi képviselővel eljáró fél esetén az előzetes eljárás megtörténtét igazoló okirati bizonyíték hiánya a Pp. 176. § (1) bekezdés c) pontja szerinti visszautasítási ok. A jogi képviselő nélkül eljáró felet – keresetlevele visszautasításának terhével – fel kell hívni arra, hogy okirattal igazolja, hogy a végrehajtó a Vht. 41. § (1) bekezdése szerinti eljárást lefolytatta. Fontos megjegyezni, hogy az adósnak a nemperes eljárásban konkrétan meg kell jelölnie, hogy mely okra (teljesítés, elévülés, beszámítás stb.) kíván hivatkozni, és az ennek alátámasztására szolgáló okirati bizonyítékot csatolnia kell. Ugyanis a végrehajtást kérő csak a konkrét ok és bizonyíték ismeretében lesz abban a helyzetben, hogy eldöntse, kíván-e perbe bocsátkozni vagy sem. Ezen eljárás lefolytatására azonban kizárólag akkor van lehetőség, amikor egyrészt a végrehajtás megszüntetését, illetőleg korlátozását az adós az ott írt okokból kéri (teljesítés, teljesítés lehetetlenné válása, beszámítás, elévülés, felek eltérő tartalmú megállapodása), másrészt a kereseti kérelem alapjául állított ok okirattal valószínűsíthető és alkalmas arra, hogy annak tárgyában a végrehajtást kérő a nemperes eljárásban nyilatkozatot tegyen. Amennyiben ezen esetkörön túlmenő indok alapján (pl. a követelés érvényesen létre sem jött) kéri a perben az adós a végrehajtás megszüntetését vagy korlátozását, úgy nem lehet megkövetelni az előzetes eljárás lefolytatását, és felróni annak hiányát. Ezért az előzetes eljárás hiánya ebben az esetben nem tekinthető perakadálynak, ezen okokból a Vht. 41. § (1) bekezdése szerinti eljárás nem indítható meg, ezt az okot (pl. követelés érvényesen nem jött létre) okirattal valószínűsíteni nem lehet, így az előzetes eljárás hiánya miatt a keresetlevél visszautasítására sem kerülhet sor. A per érdemére tartozó kérdés, hogy a felhozott indokra alapítottan eredménnyel kérhető-e a perben a végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása, erről ítéletben foglalhat állást a bíróság, azaz az ezen indokra hivatkozással előterjesztett keresetet el kell utasítani.³⁰

2.4. Az alkalmazandó jogszabály. Véleményem szerint fontos említést tenni arról is, hogy melyik Pp. alkalmazandó a 2018. január 1-jén vagy azt követően indult végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránt indított perben, ha a Vht. 41. §-a szerinti eljárás lefolytatására 2018. január 1. előtt került sor. A Civilisztikai Kollégiumvezetők 2018. június 20-21. napján tartott tanácskozásán mellett foglaltak állást, hogy a végrehajtás megszüntetése és korlátozás iránt indított perben a keresetlevél beadásának időpontja az irányadó annak eldöntésekor, hogy a perben a 2017. december 31. napjáig korábban hatályban volt 1952. évi Pp. vagy a 2018. január 1. napjától hatályos 2016. évi CXXX. törvény rendelkezéseit kell-e alkalmazni. Annak eldöntésekor, hogy melyik perrendi szabály alkalmazandó, nincs jelentősége, hogy a felperes (adós) a végrehajtónál mikor kezdeményezte a Vht. 41. § (1) bekezdése szerinti eljárást.³¹

³⁰ Kaáli Éva: Végrehajtási perek, in: *Nagykommentár a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényhez* (szerk.: Wopera Zsuzsa), 529. §-hoz fűzött magyarázat

³¹ Civilisztikai Kollégiumvezetők 2018. június 20-21-ei Országos Tanácskozásának 63. állásfoglalása

3. Megszüntetés és korlátozás a perbírótság előtt

A végrehajtás során bekövetkező jogsérelmek egy része megfelelően orvosolható a végrehajtási nemperes eljárásban. Azonban a Pp.-hez fűzött miniszteri indokolás szerint bizonyos eljárásjogi, valamint a végrehajtáshoz kapcsolódó anyagi jogi viták nem dönthetők el a széles körű bizonyítást és a kontradikciót alapvetően nélkülöző nemperes eljárásban, csak peres eljárás keretei között.³² Így a Pp. az 1952-es perrendtartásnak megfelelően a különleges eljárások között,³³ külön fejezetben rögzíti a végrehajtáshoz kapcsolódó jogok védelmét biztosító végrehajtási perek szabályait – köztük a végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti perre irányadó rendelkezéseket is.

Polgári perrendtartásunk egy kétszintű szabályozási struktúrát valósít meg a végrehajtási pereket illetően, mikor az 527. §-ban rögzíti, hogy rendelkezéseit a végrehajtási perekben a XL. Fejezetben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni. Tehát, főszabály szerint elsődlegesen az e Fejezetben lefektetett, különleges eljárásjogi passzusok vonatkoznak a végrehajtást érintő peres eljárásokra, ám az eljárás azon cselekményeire és eseményeire, melyekre nem vonatkoznak speciális előírások, a Pp. általános szabályai az irányadók. Továbbá, fontos kiemelni, hogy mivel a végrehajtási perek járásbíróági hatáskörbe tartoznak, ebből adódóan az eljárás során nem kötelező a jogi képviselő – így, ha a felperes (adós) jogi képviselő nélkül jár el, a Pp. XV. Fejezetének rendelkezéseit is szem előtt kell tartani.

3.1. A perindítás különös feltételei. A végrehajtás megszüntetése azt jelenti, hogy a végrehajtás véget ér, míg a végrehajtás korlátozása esetén az eljárás szűkebb körre korlátozva folytatódik tovább. A Pp. 529. §-a alapján, amennyiben a végrehajtás megszüntetésére vagy korlátozására a perben közölni kívánt okból a Vht. szerint a bírósági végrehajtási eljárás keretében nincs lehetőség, az adós a végrehajtást kérő ellen pert indíthat. A végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti per kétféle, attól függően, hogy a végrehajtandó követelést korábban érdemben elbírálták-e már vagy sem. Amennyiben a követelésről korábban már érdemben döntöttek, és az erről szóló határozat alapján a bíróság végrehajtási lapot állított ki, úgy csak szűkebb körben van helye végrehajtás megszüntetése (korlátozása) iránt indított pernek. A tágabb körű végrehajtás megszüntetése (korlátozása) iránti pert pedig akkor lehet megindítani, ha a követelést érdemben, véglegesen még nem bírálták el, hanem a róla szóló okiratot a bíróság végrehajtási záradékkal látta el.³⁴

A *végrehajtási lap* kiállításának eseteit a Vht. 15-16. §-ai tartalmazzák. A 15. § értelmében az elsőfokon eljáró bíróság végrehajtási lapot állít ki a) a bíróság polgári vagy közigazgatási ügyben hozott marasztaló határozata alapján, b) a bíróság

³² A Pp. Miniszteri Indokolása, 526-527. §-hoz fűzött indokolás

³³ A különleges eljárások közötti elhelyezés indokairól lásd bővebben: Tóth Péter: *A bírósági végrehajtás megszüntetése és korlátozása a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény és a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény rendelkezései alapján*, in: [https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/toth_peter_birosagi_vegrehajtás_megszuntetese_es_korlatozasa\[jogi_forum\].pdf](https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/toth_peter_birosagi_vegrehajtás_megszuntetese_es_korlatozasa[jogi_forum].pdf) 13-14. oldal (2023. augusztus 08.)

³⁴ Gyovai Márk (2017): i.m. 849. o.

büntetőügyben hozott határozatának a polgári jogi igénynek helyt adó rendelkezése alapján, valamint a büntetőeljárásban részt vevő személy részére bűnügyi költség megállapításáról szóló rendelkezése alapján, c) a bíróság által jóváhagyott egyezség alapján, illetve d) a jogi segítségnyújtó szolgáltatnak a pártfogó ügyvédi díjnak a pártfogó ügyvéd részére történő megfizetésére kötelező határozata alapján. Tekintettel a Vht. 16. § a) pontjára, bármelyik közjegyző kiállíthatja a végrehajtási lapot a közjegyző által hozott, marasztalást tartalmazó határozat (fizetési meghagyás), a közjegyző által jóváhagyott (a bírósági egyezséggel azonos hatályú) egyezség alapján, továbbá a közjegyzőnek a közjegyzői nemperes eljárás lefolytatásáért felszámított díjról és költségről kiállított költségjegyzéke alapján. E § további b)-n) pontjai arról rendelkeznek, hogy mely belföldi, illetve külföldi bíróság vagy más hatóság határozata alapján állítható ki végrehajtási lap és mely magyar bíróság vagy közjegyző jogosult annak kiállítására. Fontos kiemelni, hogy mindemellett a végrehajtási lappal egy tekintet alá esik a – végrehajtási lap helyett hozott – közvetlen bírósági letiltás,³⁵ a közvetlen bírósági felhívás,³⁶ valamint a bíróság átutalási végzése³⁷ is. A Vht. előbbieken idézett 15-16. §-ainak áttekintése alapján megállapítható, hogy a végrehajtási lap kiállítását minden esetben megelőzte a követelés érdemi vizsgálata, illetve érdemi határozat meghozatala. A végrehajtási lap (és az azzal egy tekintet alá eső végrehajtható okirat) kiállítását megelőző eljárásokban hozott érdemi döntés a végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti perben nem vitatható: az adós a végrehajtás megszüntetésére vagy korlátozására indított perben nem sérelmezheti a végrehajtás alapjául szolgáló, őt marasztaló (meghatározott cselekmény elvégzésére kötelező) rendelkezést.³⁸

Mindezekre tekintettel a Pp. 528. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, miszerint az adós keresettel akkor kérheti a végrehajtási lappal és az azzal egy tekintet alá eső végrehajtható okirattal elrendelt végrehajtás megszüntetését vagy korlátozását, ha a perben közölni kívánt tény a) akkor történt, amikor az már nem volt közölhető a végrehajtható okirat kiállításának alapjául szolgáló határozat meghozatalát megelőző eljárásban, vagy b) a végrehajtható okirat kiállításának alapjául szolgáló egyezség megkötése után következett be.

A másik esetkör, amikor *végrehajtási záradékkal* ellátott okirat kapcsán kerül sor a végrehajtás megszüntetésére, korlátozására. A végrehajtási záradék kiállítására a Vht. 20. § (1) bekezdésének értelmében kizárólagosan az adós lakóhelye, székhelye – ezek hiányában az adós végrehajtás alá vonható vagyontárgyának helye – szerinti járásbíróság jogosult. A végrehajtási törvény taxatívén felsorolja azon okiratokat,³⁹ amelyek tekintetében végrehajtási záradék kiállításának van helye, így példának okán a jegyző birtokvitában hozott, az elmaradt haszon, kár és költség megtérítésére kötelező határozata, vagy pedig az a teljes bizonyító erejű magánokirat, amely az ingatlanon fennálló közös tulajdon árveréssel történő megszüntetésére irányuló

³⁵ Lásd: Vht. 24. § (1) bek.

³⁶ Lásd: Vht. 28. § (1) bek.

³⁷ Lásd: Vht. 80. § (1) bek.

³⁸ Harter Mária: Végrehajtási perek, in: *Polgári eljárásjog I-II. – 2016. évi CXXX. törvény – Kommentár a gyakorlat számára* (szerk.: Petrik Ferenc), 528. §-hoz fűzött magyarázat

³⁹ Lásd: Vht. 22. § – 23/C. §

szerződésről szól. Mindemellett a Vht. kifejezetten foglalkozik az uniós jogalkotásból eredő közokiratok záradékolásával is, kijelölve a közokiratok végrehajtási záradékkal történő ellátására kizárólagosan illetékes bíróságokat.

Am a gyakorlatban legtöbbször a Vht. 23/C. § alapján kerül sor a záradékolásra. A jogszabálysöveg szerint az okiratot készítő közjegyző végrehajtási záradékkal látja el a közjegyzői okiratot, ha az tartalmazza a) a szolgáltatásra és ellenszolgáltatásra irányuló vagy egyoldalú kötelezettségvállalást, b) a jogosult és a kötelezett nevét, c) a kötelezettség tárgyát, mennyiségét (összegét) és jogcímét, d) a teljesítés módját és határidejét. További fontos kitétel, hogy amennyiben a kötelezettség feltételnek vagy időpontnak a bekövetkezésétől függ, a végrehajthatósághoz az is szükséges, hogy a feltétel vagy időpont bekövetkezését közokirat tanúsítsa. Ha a követelés teljesítési határideje letelt, az okiratot készítő közjegyző a zálogszerződésről szóló közokiratot végrehajtási záradékkal látja el. Tehát ezek alapján akkor van helye végrehajtásnak, ha a közjegyzői okiratba foglalt követelés bírósági végrehajtás útjára tartozik, és a teljesítési határidő is letelt.⁴⁰

A Vht. rendelkezéseiből kitűnik, hogy a záradék kiállítását nem előzi meg a követelés vizsgálatára irányuló eljárás, így a követelést illetően hozott érdemi határozat sem. Ez az indoka annak, hogy bár a végrehajtási záradékkal és a végrehajtási lappal (valamint az azokkal egy tekintet alá eső végrehajtható okirattal) indult végrehajtás-megszüntetési (vagy -korlátozási) perek indításának általános feltétele megegyezik, de a perindítás különös feltételei eltérőek, a záradékkal indult végrehajtás részletesebben szabályozott.⁴¹ Mindezekre tekintettel az adós keresettel kérheti a végrehajtási záradékkal ellátott okirattal és az azzal egy tekintet alá eső végrehajtható okirattal elrendelt végrehajtás megszüntetését vagy korlátozását, ha a) a végrehajtani kívánt követelés, illetve a végrehajtási jog elévült, b) a követelés vagy annak egy része megszűnt, c) a végrehajtást kérő a teljesítésre halasztást adott, és az időtartama nem járt le, vagy d) az adós a követeléssel szemben beszámítható követelést kíván érvényesíteni.⁴²

Továbbá, fontos megemlíteni a Pp. 528. §-ának 2022. augusztus 1-jén törvénybe iktatott (3) bekezdését is, amely a házassági és szülői felelősségi ügyekben a joghatóságról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint a gyermekek jogellenes külföldre viteléről szóló 2019/1111 tanácsi rendelet (Brüsszel IIb.), valamint a szülői felelősséget érintő nemzetközi igazságügyi együttműködésről szóló 2021. évi LXII. törvény alapján lehetőséget ad a kötelezettnek arra, hogy keresettel kérje a jogellenesen Magyarországra hozott gyermek visszavitelét elrendelő határozat végrehajtásának megszüntetését, ha a végrehajtás a gyermek számára tartósan a testi vagy lelki károsodás súlyos kockázatával járna, a határozat meghozatala után felmerült akadályokból kifolyólag vagy a körülmények jelentős megváltozása folytán.

⁴⁰ A közjegyzői okiratról, mint végrehajtási jogcímről lásd bővebben: Gelencsér Dániel – Kiss Nikolett – Rák Viktor – Szécsényi-Nagy Kristóf – Turbucz Zoltán: A végrehajtás elrendelése, in: *A bírósági végrehajtásról szóló törvény és a kapcsolódó jogszabályok kommentárja* (szerk.: Gelencsér Dániel – Udvary Sándor), 23/C. §-hoz fűzött magyarázat

⁴¹ Harter Mária: i.m. 528. §-hoz fűzött magyarázat

⁴² Pp. 528. § (2) bekezdés

3.2. Hatáskör és illetékesség. A Pp. struktúráját tekintve a törvényszéki modellre épít, főszabály szerint peres eljárásokban elsőfokon a törvényszék ítélkezik, azonban kivételt képeznek azon perek, melyek lefolytatását a jogszabály járásbíróóság hatáskörébe utalja. Ennek megfelelően járásbíróósági hatáskörbe tartoznak a végrehajtási perek, így a végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti per is.⁴³ A Pp. kizárólagos illetékességi szabályt tartalmaz, amikor rögzíti, hogy a perre a végrehajtást elrendelő járásbíróóság, ha pedig a végrehajtást nem járásbíróóság rendelte el, az adós lakóhelye szerinti járásbíróóság illetékes. A kizárólagos illetékességből azonban az általános szabályok alapján értelemszerűen erednek bizonyos korlátozások: így végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti perben a felek nem köthetik ki az általuk választott bíróság illetékességét,⁴⁴ valamint kizárt a vagylagos illetékesség alkalmazásának lehetősége is.⁴⁵

3.3. A pertárgyérték. A Pp. a korábbi szabályozási megoldással ellentétben a végrehajtás-megszüntetési és korlátozási perre irányadó pertárgyérték-számítási szabályt nem a pertárgyértékre vonatkozó – a hatásköri rendelkezések között elhelyezett – szabályok között, hanem a különleges per rendelkezései között helyezi el figyelemmel arra, hogy e pertípusnál a hatáskör nem a per tárgyának az értékétől függ. A perérték számítása ettől függetlenül a korábbi joghoz képest alapvetően nem változik, tehát továbbra sem a végrehajtani kívánt követelés végrehajtás elrendelésekor fennálló értéke az irányadó. A perben kockán forgó értéket a végrehajtási összeg fejezi ki. Mindannak – közte a kamatnak és a költségnek – az összértékét kell tehát figyelembe venni, amely tekintetében a végrehajtás folyik, végrehajtás korlátozása iránti per esetében pedig csak annak azon részét, amelyre a végrehajtási jog megszűnését állítják.⁴⁶

3.4. A peres felek, a keresetlevél tartalmi kellékei. A per felperese minden esetben az adós, alperese a végrehajtást kérő. A felperes személyét a Pp. 528. § (1) bekezdése, míg az alperes személyét a Pp. 531. §-a határozza meg egyértelműen. Ha a végrehajtási eljárásban valamelyik fél személyében jogutódlás következett be, a pert értelemszerűen a jogutódnak, illetőleg a jogutóddal szemben kell megindítani. Ha a pert nem az adós vagy jogutódja indítja a keresetlevelet a bíróság visszautasítja Pp. 176. § (1) bekezdés g) pontja értelmében az aktív perbeli legitimáció hiánya miatt. Amennyiben az adós, mint felperes nem a végrehajtást kérő, illetőleg jogutódja ellen indítja a pert, a bíróság keresetlevelet a Pp. 176. § (2) bekezdés b) pontja értelmében utasítja vissza a passzív perbeli legitimáció hiánya miatt. Ez utóbbi esetben a visszautasítást hiánypótlási felhívás előzi meg, melyben a bíróság felhívja a felperest, hogy gondoskodjon azon személyek perben állásáról, akik ellen a jogszabály értelmében a per megindítható.⁴⁷

⁴³ Lásd: Pp. 20. § (3) bekezdés c) pont

⁴⁴ Pp. 27. § (4) bekezdés

⁴⁵ Pp. 28. § (1) bekezdés

⁴⁶ Aszódi László: *Végrehajtási perek*, in: *Magyarázat a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényhez* (szerk.: Wopera Zsuzsa), 530. §-hoz fűzött magyarázat. Továbbá, lásd bővebben: Harter Mária: i.m. 530. §-hoz fűzött magyarázat

⁴⁷ Kaáli Éva: i.m. 531. §-hoz fűzött magyarázat

A Pp. az elsőfokú eljárás szabályai között a per mielőbbi befejezése érdekében a perindítóval szemben a keresetlevél tartalmi kellékeit illetően a korábbi szabályozáshoz képest fokozottabb követelményeket támaszt.⁴⁸ A keresetlevél általános tartalmi kellékeit a Pp. 170. §-a tartalmazza, azonban a szabályozás a végrehajtás megszüntetése (korlátozása) iránti perekben a per speciális tárgya okán további, speciális elemekkel egészül ki, beleértve a mellékletre vonatkozó előírásokat is. Így a Pp. 531. §-a értelmében a felperesnek (adósnak) keresetlevelében meg kell jelölnie a) a végrehajtható okiratot kiállító megnevezését és a végrehajtható okirat számát, valamint b) a végrehajtást foganatosító végrehajtó nevét és székhelyét, továbbá a végrehajtási ügyszámot. Ezen adatokat amiatt szüzségszerű feltüntetni, hogy a bíróság egyértelműen beazonosíthassa a per tárgyát képező végrehajtási eljárást. Amennyiben a felperes a végrehajtás korlátozása iránt kíván pert indítani, keresetlevelének az előbb kifejtett tartalmi kellékeken túl tartalmaznia kell a végrehajtani kívánt követelés azon részét, amelyre nézve a végrehajtást korlátozni kívánja. Továbbá, a keresetlevélhez kötelezően csatolandó az a végrehajtási eljárásban keletkezett okirat, amely a perindítás általános feltételét bizonyítja. Tehát, ha a végrehajtás megszüntetésére, korlátozására példának okán a Vht. 41. §-a szerint is helye van, a felperesnek (adósnak) csatolnia kell azt az okiratot, amely kétséget kizáróan alátámasztja a Vht. 41. § szerinti eljárás lefolytatásának megtörténtét, és igényérvényesítésének sikertelenségét. Amennyiben a keresetlevél nem felel meg ezen követelményeknek, vagy a felperes nem csatolja a perindítás általános feltételének meglétét bizonyító okiratot, a bíróság a keresetlevelet – adott esetben hiánypótlási felhívás kiadását követően – visszautasítja.

A Pp. nem határoz meg konkrét határidőt a keresetlevél benyújtására, azonban értelemszerűen csupán a végrehajtási eljárás befejezéséig lehetséges végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránt pert indítani. Abban az esetben, ha a végrehajtási eljárás a kereset beadása előtt befejeződött, a végrehajtás megszüntetése (korlátozása) iránti keresetet ítélettel el kell utasítani.⁴⁹

3.5. Speciális eljárási szabályok. A bíróság a végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránt indított perben soron kívül jár el, és az eljárás gyors lefolytatását biztosítják a szünetelésre vonatkozó rendelkezések is. A törvény kizárja az eljárás szünetelését a felek közös, egybehangzó kérelme alapján, illetve, ha az érdemi tárgyalást valamennyi fél elmulasztja, vagy az érdemi tárgyaláson megjelent egyik fél sem kívánja az ügy tárgyalását, és a mulasztó fél egyik esetben sem kérte a tárgyalás távollétében történő megtartását – ebben az esetben a bíróság hivatalból megszünteti az eljárást. A szünetelést megalapozó egyéb körülmények⁵⁰ fennállta esetében a szünetelés időtartama legfeljebb egy hónap lehet.

Fontos megjegyezni, hogy a végrehajtás megszüntetése (korlátozása) iránt indított per a folyamatban lévő végrehajtási eljárásra is kihatással lehet. Így a Pp. 534. §-a akként rendelkezik, a perben eljáró bíróság a végrehajtást kérelemre, a per jogerős befejezéséig felfüggesztheti – ez azonban a felfüggesztésnek nem egy

⁴⁸ Aszódi László: i.m. 531. §-hoz fűzött magyarázat

⁴⁹ BDT 2003.810.

⁵⁰ Lásd: Pp. 121. § (1) bekezdés c)-f) pont

kötelező, mindössze egy mérlegelést engedő esetköre. A felfüggesztés tárgyában meghozott bírósági végzés ellen (akár helyt ad a felfüggesztésre irányuló kérelemnek, akár elutasítja azt) a törvény külön fellebbezési lehetőséget biztosít.

A végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti perben a keresetet az általános szabályoknak megfelelően közölni kell az alperessel, a kereset közlésével egyidejűleg a felperest is értesíteni kell arról, hogy az előterjesztett keresetlevelét a bíróság perfelvételre alkalmasnak találta. A bíróság a keresetlevelet az ügyben eljáró végrehajtó számára is megküldi, méghozzá nyilatkozattételre való felhívással, az általa lefolytatott eljárási cselekményekről és az eljárással kapcsolatban felmerült költségeiről, díjáról, valamint az azokat megalapozó körülményekről. A végrehajtót a tárgyalás határnapjáról is tájékoztatni kell.

E perek gyors lefolytatását a Pp. által megállapított, rendkívül szoros határidők is biztosítják. Az írásbeli ellenkérelem és a viszontkereset előterjesztésére vonatkozó határidő tizenöt nap, mely határidő újabb tizenöt nappal meghosszabbítható. Fontos rögzíteni, hogy a perfelvétel során nincs helye további írásbeli perfelvétel elrendelésének, vagyis a törvény kizárja a válaszirát és a viszontválasz előterjesztésének lehetőségét. A Pp. a tárgyalási időközt nyolc napban állapítja meg, tehát a végrehajtás megszüntetése (korlátozása) iránti perekben a perfelvételi tárgyalást úgy kell kitűzni, hogy az idézésnek a felek részére történő kézbesítése a tárgyalás napját legalább nyolc nappal megelőzze.⁵¹

A tárgyalás kitűzésére vonatkozó általános, a Pp. 226. § (1) bekezdésében körülírt, négy hónapos határidőnél rövidebb egy hónapos határidő lehetőséget biztosít arra, hogy a tárgyalásra szóló idézések mind az elektronikusan, mind pedig a papíralapon kommunikáló felektől visszaérkezzenek a bírósághoz, a felek tárgyalásra szóló idézése a nyolc napos határidő megtartása esetén is szabályszerű legyen, így a lehetőség nyílik arra, hogy a bíróság az ügyet érdemben tárgyalja. A Pp. 536. §-ának megfogalmazásából kitűnően az egy hónapos határidő nemcsak az első perfelvételi tárgyalásra, hanem az esetleges folytatólagos perfelvételi tárgyalásra és az érdemi tárgyalásra is vonatkozik. Az első perfelvételi tárgyalás kitűzésére vonatkozóan az egy hónapos határidőt az alperes által előterjesztett írásbeli ellenkérelem, illetve a viszontkereset-levél bírósághoz való beérkezésének napjától kell számítani, míg az ezt követően megtartott tárgyalások esetében a legutolsó tárgyalás napjától.⁵²

A bíróság a keresetlevélben, illetve a perfelvételi szakban megjelölt bizonyítékokat az érdemi tárgyalási szakban felveszi és értékeli, ami alapján meghozza érdemi döntését. Az érdemi döntés irányulhat a kereset elutasítására, amely esetben az esetlegesen felfüggesztett végrehajtást folytatni kell. Ha a bíróság a végrehajtást jogszerűen megszüntette, azt a végrehajtó a Vht. alapján érdemi befejezéssel lezárja. Korlátozás esetén a végrehajtás arra a részre (pl. összeg vagy vagyontárgy) folyik tovább, amelyre nézve a bíróság az eljárást korlátozta. Fontos kiemelni, hogy a bíróság ítélete ellen fellebbezésnek van helye, amit a másodfokon

⁵¹ Lásd: Pp. 189. § (2) bekezdés, illetve 535. §

⁵² Kaáli Éva: i.m. 536. §-hoz fűzött indokolás

eljáró törvényszék szintén soron kívül bírál el.⁵³ Amennyiben a végrehajtó a bíróság felhívására nyilatkozik, a döntés a végrehajtási költségek összegét és megtérítésének módját is tartalmazza. Ezen bírósági határozattal szemben maga a végrehajtó is fellebbezhet, azonban fellebbezési jogosultsága nem általános érvényű, hiszen csak a végrehajtási költségek tekintetében élhet jogorvoslathoz való jogával.

Záró gondolatok

A tanulmányomban a végrehajtási perek történeti fejlődésének kialakulásával kezdődően bemutatásra kerültek a végrehajtás nemperes és peres eljárásban történő megszüntetésének (korlátozásának) lehetséges esetei. Igyekeztem feltárni a nemperes eljárás fontosságát, felhívni ezáltal a figyelmet arra, hogy milyen nagy jelentősége van annak, hogy mielőtt peres úton kívánjuk igényeinket érvényesíteni, először nemperes eljárásban kell az utat végig járni, ellenkező esetben akár az a kereseti kérelmünk visszautasításával, érdemi döntés nélküli elutasításával járhat. Azonban, ha az adós oldalán fennálló körülmény mégsem orvosolható végrehajtási nemperes eljárás keretei között, nem marad más opció, mint a perindítás.

Irodalomjegyzék

- Aszódi László: Végrehajtási perek, in: *Magyarázat a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényhez* (szerk.: Wopera Zsuzsa), Wolters Kluwer, Budapest, 2017, 2017. évi Jogtár-formátumú kiadás
- Gelencsér Dániel – Kiss Nikolett – Rák Viktor – Szécsényi-Nagy Kristóf – Turbucz Zoltán: A végrehajtás elrendelése, in: *A bírósági végrehajtásról szóló törvény és a kapcsolódó jogszabályok kommentárja* (szerk.: Gelencsér Dániel – Udvary Sándor), HVG-Orac, Budapest, 2021, 2021. évi Jogkódex-formátumú kiadás
- Gyovai Márk: Gondolatok a végrehajtás megszüntetésének nemperes formájáról, *Miskolci Jogi Szemle*, 2015/2, 141-143. o.
- Gyovai Márk: Végrehajtási perek, in: *Kommentár a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényhez* (szerk.: Wopera Zsuzsa), Magyar Közlöny, Budapest, 2017.
- Harter Mária: Végrehajtási perek, in: *Polgári eljárásjog I-II. – 2016. évi CXXX. törvény – Kommentár a gyakorlat számára* (szerk.: Petrik Ferenc), Orac, Budapest, 2022, 2022. évi Jogkódex-formátumú kiadás
- Imling Konrád: *A végrehajtási törvény (1881. évi LX. törvény cikk) magyarázata*, Franklin Társulat, Budapest, 1884.
- Kaáli Éva: Végrehajtási perek, in: *Nagykommentár a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényhez* (szerk.: Wopera Zsuzsa), Wolters Kluwer, Budapest, 2023, 2023. évi Jogtár-formátumú kiadás
- Kengyel Miklós: *Magyar polgári eljárásjog*, Osiris, Budapest, 2013.

⁵³ Udvary Sándor: i.m. 232. o.

- Wopera Zsuzsa (szerk.): *Kommentár a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvényhez*, Wolters Kluwer, Budapest, 2016, 2016. évi Jogtár-formátumú kiadás
 - Martonovics Bernadett: A végrehajtás foganatosításának közös szabályai, in: *Nagykommentár a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvényhez* (szerk.: Lukács Tamás – Martonovics Bernadett – Schadl György), Wolters Kluwer, Budapest, 2021, 2021. évi Jogtár-formátumú kiadás
 - Mocsár Attila Zsolt: Jogértelmezési nehézségek és bizonytalanságok a szélesebb körű végrehajtás megszüntetési perben, *Közjegyzők Közlönye*, 2015/4, 25-32. o.
 - Pataki János István: Gondolatok a bírósági végrehajtás rendszeréről, *Jogelméleti Szemle*, 2013/1.
 - Petrik Ferenc: Végrehajtási perek, in: *Polgári eljárásjog I-IV. – 1952. évi III. törvény – Kommentár a gyakorlat számára* (szerk.: Petrik Ferenc), HVG-Orac, Budapest, 2016, 2016. évi Jogkódex-formátumú kiadás
 - Sándorfy Kamill: *Törvényalkotásunk hőskora: az 1825-1848. évi reformkorszak törvényeinek története*, Szerzői kiadás, Budapest, 1936.
 - Sebő Ildikó: A végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti perek szabályozása a régi és az új Eljárásjogi Kódex alapján, *Eljárásjogi Szemle*, 2018/1.
 - Tóth Péter: *A bírósági végrehajtás megszüntetése és korlátozása a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény és a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény rendelkezései alapján*, in: [https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/toth_peter__birosagi_vegrehajtas_megszuntetese_es_korlatozasa\[jogi_forum\].pdf](https://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/toth_peter__birosagi_vegrehajtas_megszuntetese_es_korlatozasa[jogi_forum].pdf)
 - Udvarý Sándor: A végrehajtás megszüntetése és korlátozása iránti per, in: *Polgári eljárásjog II.* (szerk.: Nagy Adrienn – Wopera Zsuzsa), Wolters Kluwer, Budapest, 2022, 230-232. o.
 - Vida István: *A bírósági végrehajtás*, KJK, Budapest, 1978.
 - Vida István: Végrehajtási perek, in: *A polgári perrendtartás magyarázata, 2. kötet* (szerk.: Németh János), KJK, Budapest, 1999.
 - Vida István: Végrehajtási perek, in: *Nagykommentár a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvényhez* (szerk.: Németh János – Kiss Daisy), Wolters Kluwer, Budapest, 2014, 2014. évi Jogtár-formátumú kiadás
 - Wellmann György – Török Judit: *Emlékeztető A Civilisztikai Kollégiumvezetők 2014. május 21–23. napjain tartott Országos Tanácskozásáról*, Kúriai Döntések, Bírósági Határozatok 2014/9, 984–988. o.
-
-